

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

[Dubium I. Quid sit peccatum mortale & veniale.]

urn:nbn:de:hbz:466:1-42521

longæ durationis esse obligatio addendi tempus injustæ retentionis. Et idem dicendum est in aliis materiis, quandoque negligitur impletio alicujus, ad quod est obligatio, sive ex præcepto, uti ad Confessionem vel Communionem annuam, sive ex voto.

182. Pro praxi circa Confessionem peccatorum quoad numerum, plura addeatur l. 6. p. 2. à n. 922. & 936. nam ex hæcenus dictis de distinctione specifica & numerica, satis apparet in his plus esse tribuendum iudicio naturali, item usui fidelium ac sensui communi prudentum, quam scrupulosæ considerationi scholasticorum, ut etiam advertit *Haunold. n. 419.*

C A P U T II.

De peccatis in specie, mortali & veniali.

D U B I U M I.

Quid sit peccatum mortale & veniale.

183. **R**esp. I. Mortale est, quod ob sui gravitatem, gratiam & amicitiam cum Deo solvit, peccatum namque æternam meretur. Dicitur, *mortale*, quia spiritualis vitæ principium, gratiam scilicet habitualem tollit, & mortem animæ affert. Veniale est, quod ob suam levitatem gratiam & amicitiam non tollit, etsi fervorem charitatis minuat, & temporalem pœnam mereatur. Dicitur *veniale*; quia salvo vitæ spiritualis principio, scilicet gratiâ, languorem animæ facile curabilem infert, veniamque facile consequitur.

Resp.

Resp. II. Mortale peccatum duplex est, aliud est mortale ex genere suo; aliud ex accidente. Mortale ex genere suo est, quod per se lædit charitatem Dei vel proximi, quoad personam, res aut jura, vel nos ipsos corrumpit graviter. Ita Azor l. 4. cap. 9. Sanch. 1. mor. cap. 3. Unde resolves,

I. Peccata contra bonum proprium commissa ut plurimum sunt venialia ex genere, ut v. g. inutilis & vana concupiscentia, vana oblectatio, prodigalitas, curiositas, superfluitas cultus & vestitus, nugæ, otium; excessus in cibo, potu, somno, risu, usu conjugii, timore, tristitia, appetitu pecuniæ, laudis, &c.

II. Peccata contra virtutes Theologicas, sunt mortalia ex genere suo, quia nocent bono aliqui interno Dei, v. g. veracitati, misericordiæ, charitati. Item ferè omnia, quæ fiunt contra Decalogum, quia quæ committuntur contraria prima præcepta, nocent similiter Deitati, scientiæ, omnipotentia divini, ejusque honori externo vel interno; quæ verò contra reliqua præcepta fiunt, nocent personæ, bono, aut juri proximi.

III. Peccata illa septem, quæ dicuntur Capitalia, non omnia sunt mortalia ex genere suo, quia non omnia graviter Deum aut proximum lædunt, vel nos ipsos corrumpunt.

Resp. III. Mortale ex accidente, dicitur, cum actus aliquis venialis aut indifferens, fit per accidens mortalis, de quo infra.

A D D E N D A.

184. Q. 31. An dentur peccata aliqua de se mortalia, alia de se venialia. R. Non omnia peccata esse equalia, constat ex dictis n. 114. Circa questionem autem hęc propositam, refert varios errores Bellarm. De amiss. gratiæ l. 1. c. 4. nam 1. *Jovinianus & Pelagius* dixerunt absolutè omnia peccata in omnibus hominibus esse mortalia. 2. *Vicleff & Calvinus* dixerunt omnia quidem esse in se mortalia, sed solis reprobatis reputari tanquam mortalia, prædestinatis autem tanquam venialia. 3. *Lutherus, Melancthon, Kemnitius* alique dixerunt fidelibus solam infidelitatem imputari ad mortale, in infidelibus autem omnia esse de se mortalia, quamvis aliqua ex Dei misericordia imputentur ad pœnam tantùm temporalem. 4. Quidam Lutherani concedunt etiam in fidelibus plura mortalia præter infidelitatem, sed dicunt omnia in his imputari tantùm ut venialia. 5. Ex Catholicis DD. aliqui, scilicet in speciem, favent his erroribus, nam *Bajus, Gerson, Almatius & Rossensis* etiam dixerunt mortale & veniale non differre ex natura rei, sed omnia esse mortalia, quædam verò ex Dei misericordia & bonitate esse venialia; *Tannerus* tamen d. 4 q. 5. dub. 1. rectè ostendit eos, quoad rem, diffensisse ab hæreticis, & *Arr.* d. 48. s. 2. dicit Catholicos illos tantùm voluisse, quòd aliqua sint venialia ex Dei ordinatione, quia aliqua antecesserit prohibuit tanquam venialia tantùm, quæ prohibere potuisset tanquam mortalia: hinc *J. Poncius* d. 22. n. 63. defendit sententiam horum DD., dicens in terminis, *Nulla peccata venialia*

lia sunt ita talia ex natura sua, quin possint prohiberi sub poena peccati mortalis & reddi mortalia, unde quòd sic non prohibeantur, oritur ex bonitate & misericordia Dei: an autem hæc fuerit mens illorum DD., parùm refert, saltem non ideo fuerunt hæretici, quia errorem suum non defenderunt cum pertinacia. Pro confutandis erroribus reliquis, tenenda sunt sequentia:

§. 1. Dantur peccata, alia mortalia, alia venialia, nam Matt. 5. dicitur, Qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio, qui dixerit raca, reus erit concilio; qui dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis, quæ SS. PP. apud Bellarm. c. 9. applicant veniali & mortali. Item Matt. 23. dicitur de Pharisæis, Excitant culicem, camelum autem glutientes, id est, in levibus scrupulosi, & graviora non curantes: Lucæ 6. reprehenditur videns festucam in oculo alieno & non curans trabem in suo. Item de mortalibus dicitur ad Rom. 6. Stipendium peccati mors. Ad Gal. 5. Manifesta sunt opera carnis &c. Qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. De venialibus dicitur Proverb. 24., Septies enim cadet iustus & resurget, quæ verba licet S. Aug. De civit. l. 11. c. 31. explicet de tribulationibus, tamen S. Hier. in comment. & alii communiter intelligunt de venialibus. Eadem venialia comparat Apost. 1. ad Corinth 3. cum fœno & stipulis: Jacobi 3. dicitur, In multis offendimus omnes: 1. Joan. 2. Si diximus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus & veritas in nobis non est; circa quæ verba S. Aug. De civ. l. 14. c. 19. ait, Non est qualiumcumque hominum hæc vox, sed vel maxime piorum & multorum justorum & Sanctorum. Idipsum docet Trid. sess. 14. c. 5., ubi dicit mortalia esse necessaria

riò confitenda, non item venialia: & hoc ipsum manifestè afferunt SS. PP. apud Bellarm. c. 5. & seqq.

186. §. 2. Fideles & prædestinati possunt peccare mortaliter; è contrà infideles & reprobati venialiter, vel nullo modo per actiones suas. Pars 1. patet, quia David, in quantum homicida & adulter; item Magdalena, in quantum dicitur fuisse in civitate peccatrix, peccarunt mortaliter, sed hi erant fideles & prædestinati, ergo. Pars 2. prob., quia infidelis & reprobatus potest jocose meatiri, hoc autem est veniale tantum, ergo. Pars eadem, uti & tertia definitur in Trid. sess. 6. Can. 7. Si quis dixerit opera omnia, quæ ante justificationem sunt, quacumque ratione facta sint, verè esse peccata vel odium Dei mereri &c. anathema sit. Ratio est, quia infidelis potest dare elemosynam ex commiserationis in pauperem extremè egentem, hoc autem non est peccatum, nam Deus hortatur ad talem misericordiam, & punit, si negligatur, uti habetur Matt. 25., ergo. Idem evincitur ex propos. ab Alex. VIII. damnatis, quas n. 11. retulimus.

Obji. 1. Ad Rom. 8. dicitur, Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo, ergo apud fideles & prædestinatos nihil est mortale. 2. Ibid. c. 14. dicitur, Omne autem, quod non est ex fide, peccatum est, sed nullum opus infidelis est ex fide, ergo omne opus infidelis est peccatum &c. Ad 1. Apostolus tantum vult, quod in illis, qui sunt iustificati per Christum, nihil sit damnabile, id est, in illis nihil sit dignum damnatione, cum per gratiam sint amici Dei, quamdiu manent in Christo seu in gratia per Christum illis data. Ad

2. Non

2. Non esse ex fide, significat, esse contra dictamen conscientiae, uti patet legenti antecedentia, falsum autem est, quod omne opus infidelis sit contra dictamen conscientiae.

§. 3. Fideles possunt aliter peccare mortaliter, 187. quam per infidelitatem, uti definit *Trid. sess. 6. c. 15. & Can. 27.* Ratio est, quia fideles possunt fornicari, adulterare, furari &c., sed hæc non sunt infidelitas, & tamen sunt mortalia, quia de illis dicitur 1. ad Cor. 6. *Regnum Dei non possidebunt, ergo.*

§. 4. Non est ab imputatione Dei, quod aliquid 188. sit peccatum mortale vel veniale, quod mereatur pœnam æternam vel temporalem. Probat, imprimis quoad opera hominis justi ex *Trid. sess. 6. c. 15. Si quis in quolibet bono opere justum saltem venialiter peccare dixerit, aut, quod intolerabilius est, mortaliter, atque ideo pœnas æternas mereri, tantumque ob id non damnari, quia Deus ea opera non imputet ad damnationem, anathema sit.* Deinde probatur universaliter, 1. Quia mortale, quamdiu est, ex natura sua habet, quod exigat odium abominationis & inimicitiae Dei, cum enim mortaliter peccans perfecte & vi sui actus perpetuo se avertat à Deo, tollendo à se gratiam, per quam solam redeundum esset ad Deum, hoc ipso meretur, ut Deus perpetuo avertatur ab eo & æternum puniat: hoc non habet ex natura sua veniale, alioquin Deus non posset non odisse odio abominationis & inimicitiae, hoc autem falsum est, quia veniale stat cum gratia, uti docet *Trid. sess. 6. c. 11. Quantumvis Sancti & justi in levia saltem & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadant, non propterea desinunt esse justis, ergo veniale*

le ex natura sua & præsciendendo à Dei imputatione habet, quòd non sit mortale, & consequenter quòd non mereatur pœnam æternam. 2. Deus justè imputat peccatum, sicuti unumquodque est malum & intrinsecè imputabile, ergo antecedenter ad Dei imputationem habet esse tale, ut exigat imputari vel graviter vel leviter, si enim sit prudens imputatio, debet haberi ejus fundamentum, alioquin verbum otiosum aut etiam actus indifferens posset ad mortale imputari. 3. Si ex imputatione sit peccatum, ergo ultimum, in quod resolveretur peccatum, erit imputatio Dei, & poterit homo dicere Deo, id est offenderis, quia tu vis.

Obji. 1. Ps. 31. dicitur, *Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum*, ergo ex imputatione Dei est peccatum. 2. Ecclesia pro animabus in solo veniali defunctis orat Deum, ne absorbeat eas tartarus, ut pœnas inferni non sustineant, & ergo agnoscit posse ideo adhuc damnari, & petit misericordiam Dei, ne id fiat. 3. Omne peccatum est grave vel leve theologicè per respectum ad legem Dei graviter vel leviter obligantem, ergo omne peccatum est grave vel leve per respectum ad volitionem Dei, ergo est tale, quia Deus vult esse tale, & imputat ut tale. R. Ad 1. n. conseq., quia etiam ille est beatus, cui Deus remittit actuale peccatum, nec tamen inde sequitur, ergo ex non remissione est actuale peccatum, sed potius sequitur oppositum, quòd non remissio supponat actuale peccatum: Deinde imputari hic significat tam perfectè remitti, ut nihil de pœna etiam maneat, sed homo redeat ad primam & æquè perfectam cum Deo amicitiam.

am, uti rectè explicat *Le Blanc* in hunc locum, *David* enim immediatè antè erat locutus de remissione culpæ, ergo hîc tantùm intelligit perfectam remissionem pœnæ. Ad 2. Ecclesia sic orans considerat animas veluti è corpore migrantes aut jam emigraturas, & orat pro eis veluti necdum judicatis, uti rectè *Herinx* d. 7. n. 9. Ad 3 Pendet à volitione Dei, quodd aliqua saltem objecta, quæ nimirum non sunt intrinsecè mala, prohibeantur graviter vel leviter, aut etiam nullo modo, sed supposito quodd sint graviter vel leviter prohibita, & quis talem legem transgrediat, non pendet à Dei volitione, quodd hæc transgressio sit gravis vel levis; sicuti si nullo modo sint prohibita, non pendet à Dei volitione, ut talis actio sit vel non sit peccatum: hinc distinguo primum consequens, ergo omne peccatum est grave vel leve per respectum ad volitionem Dei, quæ constituit legem antecedenter ad peccatum, transeat, quæ post peccatum factum imputaret illud graviter vel leviter, n. consequ. 1. & 2.

Inst. Deus possit condonare totum mortale, ergo poterit eousque condonare, ut maneat tantùm veniale. R. Si sermo sit de pœna, c., si de culpa, n., est enim una malitia, ergo sicuti non potest Deus eousque minuere essentiam hominis, ut maneat brutum, sic nec poterit ita minuere essentiam mortalis, ut maneat veniale.

§. 5. Peccatum mortale & veniale differunt 139.
ex natura sua, uti manifestè sequitur ex dictis, & ulterius probatur ex Conciliis ac definitione Pontificum, nam *Conc. Milev.*, cui interfuit *S. Aug.* & ejus *Canones* composuit, docet *Can. 6.*

7. 8. Sanctos & justos habere quædam peccata, quæ licet Sanctitati & Justitiæ non repugnent, tamen verè peccata sint, & remissione indigeant. Deinde Pius V., Greg. XIII., Urb. VIII. damnarunt hanc 21. prop. Baji: Nullum peccatum est ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur penam æternam. Idem habetur ex traditione Ecclesiæ aliisque Conc. & SS. PP. apud Bellarm. c. 10. Ratio est 1., quia irrationabile videtur, quod Deus propter offensusunculas, quas omnes nobis moraliter impossibile est vitare, possit amicitiam suam rescindere, gratiam tollere & æternum punire, sic enim non censeretur sincerè & constanter velle nos habere sibi amicos, imò amicitia & gratia Dei redderetur contemptibilis, sicuti inter homines censemus esse irrationabile, ut quis, five Superior five æqualis, propter quidvis levissimum moraliter indeclinabile graviter offenderetur & puniat, qui autem ita ad quidvis graviter offenderetur, ejus amicitia meritò esset contemptibilis tanquam aliquid omni momento amissibile & obnoxium nimis periculis, ergo tales offensusunculæ non sunt ex natura sua dignæ inimicitia Dei, sed veniales. 2. Furtum nummi levissimi ex natura sua non graviter repugnat naturæ rationali aut fini illius, & etiam seclusâ revelatione Dei, secundùm lumen naturæ cognoscimus esse quid tantùm leve, ergo ex natura sua non est peccatum grave.

390. Obji. 1. Matt. 5. dicitur, qui solverit unum de his mandatis minimis, minimus, id est, nullus vocabitur in regno cælorum. Item Joan. 13. dicitur, si non laveris te, non habebis partem mecum; hæc autem lotio significabat remissionem venialium, ergo

venia
solver
ne, e
Hier
men
hoc
expli
mecu
mort
bebia
à ven
dina
O
pres
pecca
riri,
mife
Præ
se su
esse
Bella
S. Baj
nach
min
talia
ctio
spon
est,
pecca
comm
ex L
neg
retu
a. 2.
T

venialia excludunt è cœlo. *Re. Ad 1.* additur, qui solverit & docuerit sic homines, pravâ interpretatione, corumpendo verbum Dei, uti explicat S. Hier., & dicendo ibi non esse peccatum, ubi tamen est, ille nullus erit in regno cœlorum, quia hoc faciendo peccat mortaliter. *Ad 2.* S. Basil. explicat, si lavari nolueris, non habebis partem mecum, quia hæc inobedientia fuisset peccatum mortale: SS. Aug. & Bernard. explicant, non habebis partem mecum, priusquam fueris lotus à venialibus, quia venialia impediunt beatitudinem.

Obji. 2. S. Basil. in qq. brevibus q. 293. expressè dicit differentiam majorum & minorum peccatorum nusquam in novo testamento reperiri, S. Aug. de vera & falsa pœnit. c. 8. dicit ex misericordia Dei esse, quòd venialia sint levia. Præterea multi PP. appellant venialia, quæ de se sunt mortalia, ergo apud ipsos in re idem est, esse mortale & veniale. *Re. Ad 1.* plures apud Bellarm. c. 13. dicunt eum librum falsò adscribi S. Basilio: alii dicunt tantùm velle, quòd à Monachis, cum quibus ibi agit, omnia sine discrimine sint cavenda, non querendo an sint mortalia an venialia, & ita Evangelium sine distinctione etiam dicit omnia cavenda: & hæc responsio videtur bona, nam titulus quæstionis est, quomodo ergo agi par est cum his, qui cum majora peccata declinant, minora perinde, ac si nihil referrent, committunt? *Ad 2.* S. Aug. se ipse explicat, nempe ex Dei misericordia esse, quòd ob venialia non negeatur gratiæ actuales, sine quibus consentiretur in mortalia. *Ad 3.* notat S. Th. 1. 2. q. 88. a. 2. peccatum apud PP. tripliciter dici veniale,

in primis à causa, si nempe fiat ex ignorantia vel fragilitate, tum enim dicitur veniale, quia est dignius gratiâ, quàm si fieret ex malitia. Deinde ab eventu, quia per pœnitentiam obtinetur ejus venia, & est quasi venisibile seu remissibile: atque in his duabus acceptionibus sæpe à PP. confunditur cum mortali. Quando autem significat veniale in se, id est, tale, ut de se stet cum amicitia Dei, semper in natura sua distinguitur à mortali, nec PP. illud cum mortali confundunt.

192. *Obji. 1.* Omnis offensa Dei est pejor quàm offensa infinitæ creaturarum, sed hæc essent malitiæ infinitæ, ergo etiam omnis offensa Dei est malitiæ infinitæ, ergo est mortale. Deinde, omne veniale est plùs odibile, quàm infinitum bonum sit amabile, potiùs enim esset carendum infinito bono, quàm committendum veniale, sed infinitum bonum est infinitè amabile, ergo veniale est infinitè odibile, ergo malitiæ infinitæ, ergo mortale. Præterea pœna æterna damni & sensûs est minus malum, quàm unicum veniale, ergo qui committit veniale, meretur utramque illam pœnam æternam, ergo meretur mortem æternam, ergo est moraliter mortale. *R.* *Ad 1.* Offensæ infinitæ creaturarum nullam haberent malitiam Theologicam, hæc habet veniale, & ideo superioritate ordinis illam superat. *Ad 2.* Veniale est infinitè odibile, absolute, n, respectivè ad electionem ejus præ bono, id est, potiùs debet in infinitum odio haberi, quàm eligi propter quodvis bonum etiam infinitum, c, ex quo tantùm sequitur nullam esse eligibilitatem in veniali, non autem esse malitiam infinitam, nam nec possum eligere uni-

unicum veniale, ut impediam omnia mortalia aliorum hominum, nec tamen inde sequitur veniale esse pejus quàm mortalia. Ad 3. n. conseq., veniale habet in se malitiam moralem, quia est volitio libera malitiæ objectivæ, pœna non habet, quia consistit in perpeffione mali extrinsecus illati, ex quo plus non sequitur, quàm quòd veniale nullo modo fit eligibile, pœna autem possit eligi, ut vitetur veniale, sed non sequitur, quòd veniale non possit satis puniri per quamvis pœnam, quia pœna in ratione pœnæ seu correptionis potest esse major, quàm veniale sit malum in ratione culpæ: & saltem est certum, quòd veniale non mereatur privationem amicitia Dei.

Inst. 1. Minimum opus bonum meretur præmium æternum, ergo minimum opus malum meretur pœnam æternam. R. n. conseq., quando opus bonum meretur præmium æternum, hoc habet à supernaturalitate, & quia operans est per gratiam, vel fit filius Dei, cui sic operanti appromissa est gloria & hæreditas æterna, nihil tale est, quòd reddat veniale dignum pœna æternâ.

Inst. 2. Saltem veniale, quod committitur ab illo, qui est in mortali, merebitur pœnam æternam, sicut actus, qui fit à iusto, meretur præmium æternum. R. n. seq., quia opera bona dignificantur à personæ dignitate, objectum enim complacentiæ divinæ est opus etiam prout est à tali persona per gratiam dignificata: opera mala de se sunt indigna & ingrata Deo, neque semper indignificantur ratione operantis aliunde accidentaliter indigni, nam si fiant ab ho-

ste, censentur minùs mala, cùm indignius sit ali-
quod malum inferri ab amico vel filio, secun-
dùm illud Pl. 54. *Si inimicus meus maledixisset mihi,
sustinuissem utique; tu verò homo unanims &c. qui
dulces mecum capiebas cibos &c.*: ergo objectum
hujus displicentiæ non tam est persona operans
quàm opus ipsum, quod exigit puniri, non se-
cundùm indignitatem accidentalem operantis,
sed secundùm malitiam suam: cum hoc tamen
stat, quòd ob naturalem quasi vilitatem perso-
næ offendentis quandoque censeatur offensa
major, uti si rusticus percutiat nobilem, conse-
tur gravius, quàm si nobilis nobilem, quia talis
vilitas naturalis subjecti in æstimatione pruden-
tium plùs auget indignitatem operis, quàm vili-
tas tantùm accidentalis per peccatum.

Inslab. 3. Veniale est contra legem minan-
tem gravem pœnam, scilicet mortis temporalis
vel purgatorii, quam veniale meretur, ergo est
mortale, gravis enim obligatio legis civilis ex
eo colligitur, quòd minetur pœnam mortis. *Re.*
Mors temporalis vel purgatorium respectu vè ad
Deum & vitam æternam est quid leve: respectu
legum humanarum est quid grave, quia est sum-
mum, quod possunt inferre homines.

193. *Obji. 4.* Quòd veniale remittatur, est ex gra-
tia Dei, ergo posset non remitti, ergo posset
semper puniri, & quòd non semper puniatur,
est Dei misericordia, ergo de se est mortale. *Re.*
Est ex gratia Dei, sed suo modo debita, quia
gratia Dei, quam veniale non tollit, exigit ejus
aliquando remissionem fieri, potèstque homo
condignè pro illo satisfacere aut saltem satisfac-
ti. Quòd si fortè non remittatur aut etiam æter-
nità

nūm puniatur in inferno , quia conjunctum est cum mortali, id non est ex natura peccati venialis, sed per accidens ob statum damnati propter mortale.

Inst. Deus posset non acceptare satisfactionem pro veniali, tum autem homo propter veniale privaretur æternâ beatitudine, ergo tale veniale esset mortale. R. Deum tum æcturum ut absolutum Dominum, & præter naturam ac exigentiam gratiæ: de cætero veniale ex se non meretur æternam privationem gloriæ, aliàs etiam mereretur privationem æternam gratiæ, quæ confert jus ad gloriæ æternam.

Obji. 5. Peccans venialiter, v. g. disputans ob vanam gloriæ, posit finem ultimum in creatura, sibi enim quærit illud bonum gloriæ, & in illo sistit, ergo peccat mortaliter, nam mortale est habere alium finem ultimum quàm Deum: Nec refert: quòd hic alius finis sit aliquid leve, nam tantò indignius est, ut in eo ponatur finis ultimus. R. n. anteced., tum enim tantum poneretur finis ultimus in creatura per veniale amata, si quis ex affectu ad hanc paratus esset transgredi alia graviora præcepta, uti rectè *Suar.* d. 2. l. 6. à n. 12. De cætero, si hoc non fiat, & maximè si venialiter peccans sit in gratia, quasi habitu refert illud bonum creatum in Deum, uti habet *S. Th.* supra a. 1. ad 3., vel quia habet habitum charitatis, qui est ordinatio ad Deum, vel quia veniale refertur ad bonum peccantis, peccans autem per habitum charitatis refertur ad Deum, quòd sufficit, ut veniale improprie dicatur habitualiter referri ad Deum, uti notat *Gonet* d. 9. n. 72.

Inst. 1. Ergo si peccans venialiter sit in mortali, tum habet creaturam pro fine ultimo, non enim habet habitum charitatis, quo ordinatur ad Deum *3. n. seq.*, quia illud veniale, quantum est de se, non excludit habituales ordinationem actus humani ad Deum, cum non excludat charitatem, quæ ad Deum ordinat: per accidens autem est, quod illa ordinatio excludatur per mortale adjunctum.

Inst. 2. Disputant ob vanam gloriam non refert actu vanam gloriam ad Deum, quia disputat ob suam & non ob Dei gloriam: imò si suum peccatum referret ad Dei gloriam, vellet Deum honorari per peccatum, in quo esset gravis irreverentia & hæresis, ergo talis actus fit in illo suo bono creato, ergo actu habet illud suum bonum creatum pro fine ultimo. *Respondet 1. Suarez s. 4. n. 11.* habere bonum creatum pro fine ultimo, negativè tantum, id est, non referre in Deum tanquam finem ultimum, attamen non ideo velle, ut Deus non sit ultimus finis, sicut si quis sagittam emittat in liberum aërem, sagitta non tendit in metam, sed non ideo habet aliam metam: neque est de ratione ultimi finis, ut etiam mala ad illum referantur, sed tantum ut bona; & ut per mala simpliciter non deseratur. *Respondet 2. Gonet n. 82.* talem habere bonum creatum pro fine ultimo, non simpliciter, sed secundum quid, id est, excludere tantum relationem actualem istius actus ad Deum, non tamen habituales, uti antè dictum est: & utraque responsio in idem recidit. An & qualis sit obligatio omnium referendi ad Deum, dicetur à n. 208., & intelligi potest ex jam dictis.

Obj. 6. Veniale contemnit Deum, ergo est 195.
 mortale. *Prob. ant.* ideo mortale contemnit
 Deum, quia immediatè est contra amicitiam Dei
 & mediatè contra Deum, sed veniale est imme-
 diatè contra familiaritatem Dei & mediatè con-
 tra Deum, ergo veniale contemnit Deum. *R. n.*
antec., ad *prob.*, disparitas est, quod nolle ami-
 citiam sit simpliciter deserere Deum, nolle au-
 tem familiaritatem, non sit simpliciter deserere
 Deum, sed tantùm modum perfectiùs habendi
 Deum, sicuti non videre Deum est separari à Deo
 & damnari; sed videre remissiùs est tantùm se-
 parari à modo clariùs videndi.

Inst. 1. Veniale minuit amicitiam Dei, ergo
 est contra amicitiam Dei, adeoque mortale.
R. Minuit amicitiam Dei præhabitam, minuendo
 gratiam, per quam sumus amici Deo, n, nul-
 lus enim gradus amicitiaz præhabitæ tollitur per
 veniale: minuit amicitiam Dei habendam, im-
 pediendo actus perfectiores, quibus augeretur
 gratia, aut etiam disponendo ad perdendam Dei
 amicitiam, c, per hoc autem non peccatur gra-
 viter, quia non est obligatio saltem gravis ad il-
 los actus perfectiores, aut ad augendam gratiam,
 aut ad cavendas omnes occasiones remotas per-
 dendæ Dei amicitiaz.

Inst. 2. Si humanitas Christi committeret
 veniale, perderet unionem cum Deo, ergo si-
 gnum est esse mortale, inde enim colligimus ali-
 quod peccatum esse mortale, quia tollit gratiam
 & dividit à Deo. *R. n. conseq.*, hoc tantùm est
 mortale, quod tollit amicitiam Dei, veniale
 tolleret unionem physicam cum Deo, non ex
 oppositione cum amicitia Dei, sed ob perfe-

atissimam sanctitatem, quæ convenit personæ divinæ, qualis est Christus, cum qua sanctitate stare non potest veniale.

196. *Obji. 7.* Si daretur veniale, esset, v.g. detractio famæ in materia levi, hoc autem peccatum non est veniale, quia est ablatio majoris boni, quam sit ducatus, sed ablatio ducati est mortale, ergo. *R.* Detractio levis est ablatio boni ex genere suo & pollicitè majoris, attamen simpliciter & Theologicè parvi in illo suo genere, datur enim in omni genere boni creati aliquid simplicitè Theologicè parvum, ratione cujus peccatum dicitur leve, quamvis illud bonum secundum comparisonem cum bono inferioris ordinis ceusetur politice majus.

197. *Obji. 8.* Incredibile est, quòd duo furta, que non distant ab invicem nisi unico nummo, ex natura sua ita differant, ut unum tollat amicitiam Dei, & sit punibile pœnâ æternâ, alterum autem non, sed hoc dicendum est, si detur mortale & veniale ex natura sua, nam ponamus materiam gravis furti esse determinatè aureum, qui hunc furatur, peccat mortaliter, qui furatur minùs unico nummo, peccat venialiter, ergo. *R.* Hanc difficultatem esse solutam. l. 3. p. 1. n. 1001.

198. *Q. 32.* *Quenam peccata de se sint mortalia & quenam venialia.* *R.* Dari mortalia & venialia ex se talia, constat ex dictis à n. 185., sed determinare, quenam illa sint, est periculosissimum & difficillimum, inquit *S. Aug.* de civ. Dei l. 21. c. ult., & *S. Th.* quodl. 9. a. 15. sic, *Omnis questio, in qua de peccato mortali queritur, nisi expresse veritas habeatur, periculose determinatur.*

Unie

Universaliter dici potest ibi esse mortale, ubi est materia gravis & quantitas notabilis, in quam tenditur cum plena advertentia & pleno consensu; è contrà ibi esse veniale, ubi saltem unum horum deest, uti intelligetur ex sequentibus; & ut à primo, quod est gravis materia, inchoemus, supponendum est mortale aliud esse tale per se sive ex genere & objecto, aliud per accidens; mortale per se est, intra cuius objectum est aliquid secundum se grave, id est, graviter repugnans naturæ rationali, uti furtum; vel oppositum legi graviter obliganti, uti omissio Missæ die festo; nam intra objectum furti est aliquid, quod graviter repugnat juri naturæ, v. g. ablatio ducati, & intra objectum omissionis Missæ est aliquid, quod graviter opponitur præcepto Missæ, v. g. omissio medietatis. Mortale per accidens est, cuius objectum non est aliquid de se grave, tamen ob circumstantiam, quæ accedit, fit objectum illius grave, v. g. verbum jocosum in circumstantia gravis scandali, quod datur innocentibus, mendacium in circumstantia conscientie erroneæ, quæ judicatur esse mortale, vel in circumstantia gravis damni, quod per illud causatur proximo. Hic dubitatur, quænam peccata sint per se mortalia, quænam per se venialia.

§. 1. Mortale per se est duplex, aliud ex toto 199.
 genere, aliud tantum ex genere suo. Mortale ex toto genere est, quod semper est mortale, ita ut intra idem genus non possit dari veniale, per se loquendo, id est, spectatâ materiâ ipsius peccati, præscindendo ab erronea conscientia, simplici plena advertentia vel indeliberato consensu.

Mortale ex genere suo tantum est, quod per se est mortale, ita tamen, ut intra idem genus dari possit veniale.

200. §. 2. Mortalia ex toto genere sunt, quæ vel directè sunt contra Deum aut aliquam ejus perfectionem, vel quæ in gravissimum generis humani præjudicium cederent, si haberent parvitatem materiæ, vel quæ sunt circa rem absolute gravem, quæ non est capax ullius latitudinis, sed quasi in indivisibili consistit.

201. Ad 1. genus spectat 1. Infidelitas, per quam, si res etiam minima discredata, derogatur, vel infinitæ veracitati Dei; quæ se interponit pro veritate talis rei revelatæ, vel ejus fidelitati, quæ promissit ita assistere Ecclesiæ, ut non permittat errare in proponendis fidei rebus. 2. Blasphemia, per quam aliquid imperfectionis attribuitur Deo, vel aliquid perfectionis adimitur, quod ipse excellentiæ derogat: si tamen Blasphemia sistat in sancto, uti si per jocum dicas S. Crispinum fuisse sutorem, poterit esse veniale, ut habent Sanchez Opied. Controv. 3. p. 4. n. 47. alique apud Dian. p. 5. r. 5 R. 3. contra Lorcam. 3. Odium, quo quis vult aliquid, quia Deo malum est, etiam si sit levissimum, quia hoc derogat infinitæ ejus amabilitati. 4. Perjurium, quo infinita Dei veritas vocatur in testimonium falsi, uti constat etiam ex hac prop. 24. ab Inn. XI. damnata, Vocare Deum in testem mendacii levis non est tanta irreverentia, propter quam velit aut possit damnare hominem. 5. Desperatio, quæ derogat, vel fidelitati vel misericordiz, vel omnipotentiz Dei. 6. Præsumptio, quæ derogat justitiz Dei, quasi hoc punitura non esset, vel justò languidius

processura: hinc audiendus non est *Bona-spei* de spe d. 4. n. 48 putans eum peccare venialiter, qui ex præsumptione bonitatis Dei peccat venialiter, aut ex eadem differt poenitentiam ad breve tempus. 7. Simonia saltem juris naturalis, uti dictum est l. 3. p. 1. n. 198. De simonia juris ecclesiastici, vide dicta l. 4. n. 632. 8. Huc etiam spectat superstitio, divinatio, sortilegia, magia, si per illa directè tribuatur creaturæ, quod soli Deo est proprium, v. g. scientia futuri liberi, potentia ad aliquid supernaturale, *Diana R.* 29. 9. Huc reducit *Rhodes* d. 1. q. 3. s. 2. §. 2. irritationem Sacramentorum, quia fit gravis irreverentia institutioni Christi, si per quid vis, etiam levissimum, frustrentur sine. Cur autem hæc omnia sint mortalia, quantumcunque parva sit materia, est hæc ratio, quia semper invenitur in his integra ratio irreverentiæ, nec propter materiam magnam vel parvam variatur iudicium morale.

Ad 2 genus spectant, 1. Homicidium, si enim 201.
unquam liceret, gravissimæ perturbationes inveherentur in Remp. humanam. *Nec obstat*, quod homo non fuisset fortè nisi unico quadrante supervicturus, quia adhuc vita illa nullo pretio est satis æstimabilis, tam ratione suâ, quam bonorum actuum, qui eâ durante fieri possunt. 2. Peccata, quæ extra Matrimonium fiunt in materia venerea, uti dictum est à n. 98., si enim vel minima voluptas venerea esset tantum venialis, tunc ex vehementia propensionis ad illam, & exigua aversione à peccato veniali sequeretur immensa corruptio naturæ, in gravissimum præjudicium generis & propagationis humanæ, uti rectè notat *Haur.* De pecc. n. 412. 9
&

- & latè probat *Sanch. Ia Decal. 1. 5. c. 6.*
203. Ad 3. genus reducunt aliqui cum *Diana R. 11.* materiam jejunii naturalis prærequisiti ante Communionē, hoc enim graviter præcipitur in reverentiam Eucharistiæ, & frangitur per quidvis etiam minimum sumptum per modum cibi vel potūs. Idem dicunt de statu gratiæ præquisito ante Sacramenta vivorum, qui status, quamvis sit capax latitudinis, cū gratia possit esse major vel minor, tamen absolutè requiritur status alicujus gratiæ, ut tale Sacramentum, per se loquendo, suscipiatur. Aliqui eò reducunt materiam fractionis sigilli, quia quantumcunque leve aliquid ad sigillum spectans reveletur, semper absolutè solvitur sigillum, & peccatur mortaliter, *Dian. R. 8.* ubi *R. 9.* simili modo loquitur de sollicitatione ad turpia, quæ fit in Cōfessione. Item huc spectat materia mixtionis aquæ & vini pro consecratione, quia quantumcunque parvum aquæ addatur, satis est; si nihil addatur, est mortale. Alia similia adducit *Bona Spei De pecc. d. 9. n. 61.*, sed rectè notat in plerisque saltem reperiri parvitatem materiæ. An autem talia peccata, quæ de se non admittunt parvitatem materiæ, dici possint eam admittere, prout substantiæ præcisioni formali peccantis, quæstio est parvum utilis, pro qua videri potest *Bona Spei à n. 25.* Ratio omnium antedictorum est, quia per singula illa peccatur mortaliter, & manendo in materia illorum peccatorum non potest peccari venialiter, ergo sunt mortalia ex toto genere.
204. §. 3. Mortalia ex genere suo tantum, sunt, quæ repugnant, 1. Charitati erga se ipsum & proximum, sic enim graviter vel leviter peccatur

tur nocendo bonis spiritualibus & corporalibus
 tam propriis quàm alienis. Item per odium, in-
 vidiam, crudelitatem, immisericordiam &c. 2.
 Religioni, nam subtrahi potest de cultu debito
 Deo, v. g. de oratione, multùm vel parùm; po-
 test furto subduci res sacra, magna vel parva;
 reliquæ parvæ vel magnæ, & sic peccatur gra-
 viter vel leviter, *Diana R.* 35. Idem est in mate-
 ria juramenti promissorii, secundùm dicta l. 3.
 p. 1. n. 305., si etiam non servetur, peccatur con-
 tra fidelitatem Deo debitam, graviter vel levi-
 ter, prout materia erit. Et idem est de transgres-
 sione voti. 3. Pietati, obedientiæ & observantiæ
 debitæ Superioribus, *S. Thom.* 2. 2. q. 105. a. 1.
 4. Humilitati, quæ respicit subjectionem homi-
 nis ad Deum, contra quam graviter peccatur
 per superbiam, si quis existimet se habere ali-
 quid à se, aut habere quidem à Deo, sed ex suis
 meritis, aut in aliquo non indigere auxilio Dei,
S. Thom. q. 162. a. 5; Communiter tamen pec-
 catur tantùm venialiter, v. g. per elationem
 quandam animi, vanam complacentiam, ina-
 nam gloriam aut jactantiam. 5. Justitiæ, per vul-
 nerationem, furtum, detractionem, judicium
 temerarium, quæ, prout res est gravis vel levis,
 sunt mortalis aut venialia. De suspitione teme-
 raria vide dicta l. 3. p. 2. n. 1177. Item de usura
 dictum est ibidem n. 848. Difficilius est deter-
 minare, an decur in electione minus digni præ-
 digniore, v. g. ad pinguem parochiam, in casu,
 quo est parva inæqualitas dignitatis: affirmant,
Sot. Ban. Valentia, Rodriq. Less. Fill. Lugo De just.
 d. 35. n. 21., quia parùm pro nihilo reputatur:
 negat *Turr.*, quia talis peccat venialiter, secun-
 dùm

dum AA. cit. , ergo hoc non reputatur pro
 hilo : deinde supposita dignitate majore est ab-
 solute gravis materia , sicuti supposita indig-
 tia extrema æquali est absolute gravis obligatio
 ut prius subvenias consanguineo quam extra-
 neo , inquit Diana R. 13. , qui tamen utramque
 sententiam fatetur esse probabilem : Et R. 14. re-
 ctè docet cum communi dari parvitatem mate-
 riz in negatione debiti conjugalis , v. g. ad me-
 dium diem. 6. Temperantiæ , ad quam spectant
 peccata , quibus exceditur in delectationibus
 præcipuè tactus & gustus. Ad tactum spectant de-
 lectationes sensibiles , quibus peccari potest mor-
 taliter & venialiter , secundum dicta l. 3. p. 1. ab
 893. Ad gustum , comessatio , per quam grave va-
 le damnum infertur valetudini : Item ebrietas
 in qua ob voluptatem causatur plena vel semi-
 plena privatio rationis ; quamvis hæc duo pecca-
 ta potiùs aliunde , quam præcisè per oppositio-
 nem cum temperantia , habeant malitiam gra-
 vem , nam licet semper sit peccatum quærere vo-
 luptatem in cibo & potu , si voluptas illa non re-
 feratur ad ullum honestum finem , uti dicitur
 n. 310. , non videtur tamen unquam peccari
 mortaliter , si nihil aliud accedat : in comessatione
 autem accedit notabilis corruptio valetu-
 dinis , per quam graviter peccatur contra cha-
 riteratem propriam , & contra jus , quod solus
 Deus habet in corpus & vitam nostram. In e-
 brietate accedit specialis dissonantia à natura ra-
 tionali , quia ratio violenter & temerè exturba-
 tur , absque potestate brevè redeundi ad equi-
 usum , per quod homo fit veluti pecus. Vide de-
 cenda à n. 319. Similiter peccari posse graviter

vel leviter in plurimis aliis casibus docet *Diana* l. c., & speciatim id docet de mendacio in Confessione, R. 27. De verbis consecrationis, R. 39. & 41. De conjunctione materiz & formz Sacramentorum, R. 40. De omissione partium Canonis, R. 45. De titulo Ordinationis, R. 20. De dilatione pœnitentiæ Sacramentalis, R. 15. De alienatione rerum ecclesiasticarum, R. 57. De celebranda Missa post meridiem, R. 58. De dimissione habitus religiosi, R. 61. De gestatione tonsuræ clericalis, R. 60. De percussione Clerici, R. 65. De communicatione cum excommunicato, R. 21. De violatione interdicti, R. 59. De ingressu velegressu clausuræ religiosæ, R. 22. De lectione & retentione librorum hæreticorum, R. 42. & 43. Ratio autem omnium antè dictorum est, quia per singula illa peccari potest mortaliter, & manendo in materiis illorum peccatorum potest peccari etiam venialiter: tum nempe peccatur mortaliter, quando importatur multum materiz; tum venialiter, quando importatur parum materiz, ergo illa ex genere suo tantum, & non ex toto genere sunt mortalia.

§. 4. Venialia ex genere suo sunt, quæ opponuntur, 1. Liberalitati, uti prodigalitas & tenacitas; item avaritia, quæ prout immoderate inclinatur ad opes, etiam cum injuria proximi, sic opponitur justitiæ, & est ex genere suo mortale; prout autem inclinatur ad immoderatos affectus circa opes, citra injuriam proximi, sic opponitur liberalitati, & est ex genere suo veniale, *S. Thom. 2. 2. q. 118. a. 3. & 4. 2. Magnificentiz, uti parsimonia & profusio sumptuum,* scilicet

scilicet nimis parva aut magna, respectivè ad opus faciendum, *S. Thom. q. 134. & 135. 3.* Veracitati, uti mendacium, de quo *S. Thom. q. 110. a. 4.*; ad quod spectat simulatio, quâ quis se exhibet alium exterius, quàm est interius: Item hypocrisis, quâ quis simulat sanctitatem, estque veniale de se, potest tamen aliunde esse mortale, uti si contemnat sanctitatem, quam simulat, vel si per hoc intendat grave nocumentum suum aut proximi, *S. Thom. q. 111. a. 4.* 4. Modestiz, uti nimia cura vel neglectus vestitum, inconditi gestus & joci, scurrilicates. 5. Eustrapeliæ, quæ moderatur lusus, nempe ne nimium admittantur vel rejiciantur, *S. Thom. q. 168. a. 3. & 4.* 6. Gratitudini, *S. Thom. q. 107. a. 3.* 7. Studiositati, uti otium & nimia aviditas sciendi. 8. Etiam plerumque ex objecto venialia sunt, adulatio, pertinacia, inconstantia, impatientia, ira, quæ in passione est, & in modo vindictam expetit, uti ait *S. Thom. q. 158. a. 3.* 9. Inter illa, quæ ideo mala sunt, quia prohibita, omnia sunt ex genere suo venialia, quæ satis fuit prohiberi leviter, in ordine ad hoc, ut impedireatur, & spectatâ conditione fragilitatis humanæ fuisset perniciosissimum graviter prohiberi. Ratio horum omnium est, quia per singula illa peccatur tantùm venialiter, & manendo in materiis illorum peccatorum, quantum est ratione objecti, non potest peccari mortaliter, ergo ex genere suo sunt venialia. Dico, quantum est ratione objecti, nam si quis mentiatur ex formali contemptu honestatis, quæ est in veracitate, aut ex compratione animi, quod vellet mentiri, quamvis foret mortale, peccat mortaliter, etiam

etiam
jecti si
censu
Deni
p. i. c.
genero
nz lib
hæc,
suo su
tantur
venial
tantur
Q
veniale
quend
per ho
septu
est, e
gem a
non est
non o
vens c
ad Co
non ic
confil
sum d
morta
Contra
incon
ferent
catun
sunt r
dia. C
venia
etiam
Tor

etiam contra virtutem veracitatis, ratione sub-
 jecti sic dispositi per actum de se graviter inde-
 centem, & idem est respectu aliarum virtutum.
 Denique notandum ex *Jacobo Alvarez* t. 2. l. 1.
 p. 1. c. 15. illa venialia esse gravissima, quæ ex
 genere suo sunt mortalia, sed ob defectum ple-
 næ libertatis vel materiæ sunt venialia: Post
 hæc, illa venialia sunt graviora, quæ ex genere
 suo sunt venialia, sed plenè deliberatè commit-
 tuntur: Levissima sunt, quæ ex genere suo sunt
 venialia, & adhuc ex subreptione commit-
 tuntur.

Q 33. Per quid differant peccatum mortale & 106
 veniale. R. 9. 1. Varii suat de hoc modi lo-
 quendi, nam 1. *Scot. Gabr. Rub.* & alii dicunt
 per hoc differre, quod mortale sit contra præ-
 ceptum, veniale contra consilium: sed contra
 est, quia omne peccatum debet esse contra le-
 gem aliquam, nam *Apost. ad Rom. 4.* dicit, *ubi*
non est lex, non est prævaricatio. Deinde consilium
 non obligat, alioquin virgo peccaret non vo-
 lens castitatem, quod est contra *Apostolum 1.*
ad Corinth. 7., Si nupserit virgo, non peccat, ergo
non ideo aliquid est peccatum, quod sit contra
consilium. 2. *S. Bonav. Alens.* & alii apud *Ami-*
sum d. 13. n. 41. dicunt per hoc differre, quod
 mortale sit contra legem, veniale præter legem.
 Contra est, quia hæc sententia incidit in eadem
 inconvenientiam, in quæ prior. Deinde actus indif-
 ferens etiam est præter legem, nec tamen est pec-
 catum. 3. *Caj. Conr.* & alii apud *Amicum* n. 40. di-
 cunt mortale esse circa Deum, veniale circa me-
 dia. Contra est, odium Dei semideliberatum est
 veniale circa Deum; ebrietas autem non est circa
 Tom. V. N Deum,

Deum, sed circa media, & tamen est mortale
 4^a Hurt. & alii cum *Aversa* q. 88. s. 6., quos
 defendit *Opiedo* *controv.* 3. p. 3. n. 11., dicunt de
 ferre, quod mortale sit grave malum, veniale
 autem sit leve malum: sed hæc differentia non
 adfert claritatis, quæstio enim est, cur unum
 catur grave, alterum leve, & unde habeatur
 mortale, quod sit grave malum, veniale autem
 quod sit leve. 5. *Mlodz.* tr. 2. d. 2. q. 1. respicit
 adhuc pluribus sententiis dicit per hoc diffiniri
 quod mortale importet gravem dissonantiam
 natura rationali, veniale levem; Ita re confertur
Eliz. l. 8. q. 13. §. 9. explicans per magnam
 modicam dissonantiam à recta ratione per
 dem & auctoritatem instituta. Contra est, quod
 sic tantum explicatur differentia peccati philo-
 sophicè gravis & levis. Deinde restat explicandum,
 cur, v. g. comestio carniū die jejuni
 graviter dissonet à natura rationali, & non
 comestio buccellæ panis extra refectioes. 6. Alii
 dicunt differre per hoc, quod mortale sit
 simpliciter peccatum, id est, perfecta transgressio
 divinæ legis simpliciter dictæ; veniale autem
 peccatum tantum secundum quid, quia necesse
 vel non est perfecta transgressio divinæ legi-
 nam si sit veniale ex subreptione, non est ad
 perfectè liber, ergo nec est perfecta transgressio
 hæc enim significat perfectam & plenam mor-
 litatem Si autem sit veniale ex levitate materiæ
 non est simpliciter contra legem, quia lex, v. g.
 non furtum facies, prohibet furtum simpliciter
 tale, furtum autem simpliciter tale, est ex
 nere suo furtum grave. Denique si sit veniale

ex genere suo, quamvis possit etiam esse actus perfecte liber, & etiam contra legem, quæ directe illud prohibeat, tamen talis lex non est simpliciter lex, quia nomine legis simpliciter venit sola lex graviter obligans, uti fatentur AA. communissime cum S. Bonav. Scot. Suar. d. 2. s. 5. d. 1. Amico n. 45. Oviedo n. 38., ideoque S. Thom. 1. 2. q. 88. a. 1. ad 1. dicit, *Non enim veniale est contra legem, intellige, graviter obligantem.* Rationem dat Bellarm. quia finis omnis legis simpliciter talis est charitas, uti constat ex Matth. 22. v. 40. & ex 1. ad Timoth. 1. v. 5., ergo quod non est contra charitatem, non est contra legem simpliciter, quod autem est contra charitatem, est ex genere suo grave, ergo quod est contra legem simpliciter, est aliquid grave. Hæc sententia fortè est vera, attamen indigeret longâ explanatione, hinc

§. 2. Mortale & veniale differunt saltem secundario per sequentia, 1. Quòd mortale sit simpliciter aversio à Deo, quia facit Deum simpliciter deseri; veniale autem tantùm impedit perfectiorem conversionem ad Deum. 2. Quòd mortale ponat finem ultimum in creatura, hoc sensu, imprimis quòd volendo creaturam deserat ultimum suum finem, & referendo creaturam ad seipsum, interpretativè habeat se veluti finem ultimum: Deinde etiam illo sensu, quòd amet creaturam loco ultimi finis amandi, & creaturam præferat ultimo fini, nempe Deo; veniale autem relinquat conversionem saltem habitualem ad Deum tanquam finem ultimum. 3. Quòd mortale sit contemptus saltem virtualis Dei, quia simpliciter deserit Deum, ut adha-

N 2

reat

reat creaturæ, hoc autem contemnitur, quod
 simpliciter deseritur, ut aliquid aliud queratur.
Veniale non contemnitur Deum, quia licet crea-
 turam in actu exercito præferat voluntati De-
 tamen non ideo deseritur Deus, nec tollitur ha-
 bitualis adhæfio ad Deum. 4. Quod mortale
 avertat à mediis poni debitis & ad salutem ne-
 cessariis, veniale autem à mediis tantum utilibus
 ad salutem. 5. Quod mortale sit dignum Deo
 odio & inimicitia, veniale stet cum amicitia.
 6. Quod mortale sit mors animæ, quia tollit
 gratiam, quæ est vita animæ; veniale autem
 fit tantum veluti morbus disponens ad mor-
 tem. 7. Quod mortale cum gratia tollat ha-
 bitum charitatis cæterarumque virtutum mo-
 raliū: veniale autem relinquat. 8. Quod
 mortale sit irreparabile operanti, quia tollit
 principium reparationis, quæ est gratia; ve-
 niale autem fit reparabile, quia relinquit gra-
 tiam, per quam veniale tolli potest. 9. Quod
 mortale mereatur pœnam æternam damna-
 sensus: veniale temporalem tantum. Quod au-
 tem mortale non stet cum actu charitatis, pro-
 babitur L 6 p. 2. à n. 774.

208. Q. 34. An & quale peccatum sit non referre
 omnes suas actiones ad Deum. R. Quæstio tantum
 est de actionibus humano modo & deliberatis
 factis, de quibus tenenda sunt sequentia. §. 1. Nul-
 la est obligatio omnia actu & formaliter semper
 referendi ad Deum, quia secundum S. Thomam
 de charit. a. 1. ad 2., Omnia actu referre in Deum
 non est possibile in hac vita, sicut non est possibile, quod
 semper de Deo cogitetur, hoc enim pertinet ad perfe-
 ctionem omnium

tionem primam (patria scilicet) sed quod omnia virtute referantur in Deum, hoc pertinet ad perfectionem charitatis, ad quam omnes tenentur. Itaque ad perfectionem saltem spectat omnia virtualiter referre ad Deum, hanc autem relationem virtua- lem explicat S. Thom. ibid. exemplo Medici, qui colligit herbas, & inde potionem conficit, quamvis actu non cogitet de sanitate, ob quam colligit & conficit: Item 1. 2. q. 1. a. 6. ad 3. explicat exemplo itinerantis, qui totum iter refert ad locum, ad quem tendit, licet de hoc non cogitet actu semper. Quid autem re ipsa sit illa intentio virtualis, colligi potest ex dictis l. 4. n. 1324.

§. 2. Est aliqua obligatio omnes actiones nostras aliquo modo referendi ad Deum, uti evincitur, 1. Ex Scriptura, ad Coloss. 3. v. 17. *Omne, quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini JESU Christi: 1. ad Corinth. 10. v. 31. Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite: Et id esse præcepti, docet S. Th. in Epist. ad Coloss. c. 3. lect. 3. Quidam dicunt, quod hoc est consilium, sed hoc non est verum: hinc 2. 2. q. 44. a. 5. ait, præcipitur nobis, ut tota nostra intentio feratur in Deum. Similiter S. Bern. serm. 2. de diversis, *Quidquid facimus, jubemur facere in gloriam Dei; similiter S. Ambr. super Malachiam; S. Hier. in Epist. ad Ctesiph.; Theodoretus in Epist. 1. ad Corinth. c. 10. S. Greg. l. 25. moral. cap. 7. Diserte S. Aug. in Psalm. 65. Si ideo facis, ut glorificeris tu, hoc prohibui; si ideo, ut glorificetur Deus, hoc jussi: Item c. 3. de corrept. & grat. præcipit Apostolus dicens, omnia in charitate fiant. Et similiter loquuntur**

alii SS PP. ac viri ascetici. Ratio autem est, quia Deo debemus nostras actiones, imprimis titulo supremi dominii, ex quo omnia magis debentur Deo, quam cuivis domino temporali opera servi; deinde etiam titulo creatoris, redemptoris, summi benefactoris, finis nostri ultimi &c.

210. §. 3. Tenemur omnia referre ad Deum, imprimis hoc sensu, quod non liceat nobis sistere in ulla creatura tanquam fine ultimo, volendo ea frui, deserto vel non desiderato Deo, idque sub mortali, id enim cederet in gravem contemptum Dei, à quo, quantum in nobis est, tolleremus rationem finis ultimi, quæ tamen ei essentialiter competit: deinde etiam tenemur omnia referre ad Deum saltem habitu, uti explicatum est n. 194., ubi etiam ostendimus, quod peccando venialiter, v. g. agendo aliquid propter vanam gloriam, non ideo censetur creaturam habere positivè pro fine ultimo: præterea tenemur etiam referre virtualiter actiones humanas ad Deum, secundum dicenda à n. 312.; ubi admittemus omnes actus humanos debere referri ad aliquem honestum finem; at tamen l. 3. p. 1. m. 1. diximus non ideo teneri nos omnia agere ex motivo perfectæ charitatis in Deum. De obligatione præfigendi bonam intentionem suis operibus, dicitur n. 317.

211. Q. 35. An & quale sit peccatum non obsequii inspirationibus divinis aut contra illas admittere imperfectiones. R. §. 1. Si divinæ inspirationes tendant ad opera consilii, nequidem est veniale non sequi, alioquin esset peccatum non eligere statum religiosum, paupertatem, castitatem &c., & talia non essent consilii sed præcepti: SARTOR

tamen contemneretur inspiratio, patet fore peccatum, quoniam autem censetur contemni, intelligitur ex dicendis à n. 237. Similiter si inspirationes tendant ad opus præcepti, peccatum erit eas non sequi, uti peccatum est non implere præceptum. Vide Mendo diff. 13.

q. 4.

§. 2. Quoddam attinet ad imperfectiones, supponendum est, quoddam imperfectio sit actio vel omisio repugnans consilio in re ad mores spectante, quæ ex se nec prohibita est nec imperata, unde imperfectio, est vel contra inspirationem divinam, vel contra voluntatem Superiorum, quæ tamen non obliget sub peccato, vel est contra dictamen rectæ rationis impellens ad honestiora & decentiora, uti per exempla fuisse declarat *Lancicius* t. 1. opusc. 3., & ex eo *Gob* in Exp. t. 7. n. 509. Hoc supposito, dicendum est, quoddam quando deliberatè committitur imperfectio, communiter subsit peccatum, puta sensualitatis, curiositatis, impatientiæ, acediae vel negligentiae alicujus culpabilis, maxime in sententia eorum, qui dicunt non dari actus morales indifferentes in individuo, uti notant *Lugo* de Pœn. d. 16. n. 102. & *Gob*. n. 510.

§. 3. Judicârunt viri docti, non tantum esse imperfectionem, sed esse peccatum veniale, si sine causa omittatur oratio mane & vesperi, item ante & post mensam, quia recta ratio videtur dictare, quoddam mane actiones nostræ dirigendæ sint ad Deum, post accepta autem beneficia sint agenda gratiæ, & ideo homines pii se accusent, si ita neglexerint, ergo signum est in tali negligentia inesse aliquid peccati. Sed ex hoc,

N 4

quodd

quod se aliqui accusent, nihil concluditur, nam multi se acculant de meris imperfectionibus: deinde non potest ostendi lex ista imperans, à pari enim dicam esse peccatum non orare ante & post scholas, iusum, ambulationem & quodvis aliud à Deo acceptum donum vel beneficium.

314. Q. 36. An & quale sit peccatum, si Religiosus Regulas sui Ordinis non observet. R. Quamvis nulla ejusmodi Regula obligaret sub culpa, tamen propositum nullam ejusmodi Regulam observandi esse peccatum mortale, docet *Eliz.*, sed negat *Suar.*, quorum rationes utrimque retuli l. 4. à n. 58. Quod autem Religiosus per tale propositum peccet saltem venialiter, videtur certum, quis cum teneatur tendere ad perfectionem secundum statum suum, quem maximè ex parte constituit observantia Regularum tunc statui propriarum, si has negligat, negligit media optima ad perfectionem sibi præstitutam, nec ullum dari potest prudens motivum habendi tale propositum: imò docet *Dicast.* de Pœn. d. 9. n. 298., & doctè probat *Less.* in auct. v. Societati JESU cas. 1., singulas Regulas cujuscunque Ordinis vix posse violari sine peccato, quia in eo est saltem deordinatio, inquit *Suar.* de relig. t. 4. l. 1. c. 3. n. 11., quod membrum communitatis non conformet se toti: & qui ita transgreditur, ordinariè nimium servit suæ sensualitati, vel impatiens est circa disciplinam, aut accidiosus, aut nimium tenax proprii judicii, aut intercurrit alia imperfectio, à recta ratione, & consequenter à lege æternæ Dei difformis.